

A fehér tetejű házak besüppedtek a hófödte dombok katlanjába. A szélcsendben szállott a kémények füstje az ég magasába. Mindent beborított a végtelen csönd. Szinte hallottuk szívrünk dobbanását. Csak a tűz világitott a kemence rostélyán át.

S ekkor megszólaltak a felsőborsodi szülőfalum, Lak szépszavú harangjai. „Őt” követték a szomszédos helységek „toronylakói”. Már az Abaúj megyei felsővadászi – ahol I. Rákóczi György erdélyi fejedelem született –, majd a többiek. A tomori, ahol a mohácsi csata fővezére, Tomori Pál is birtokos volt; a hegymegi, a damaki, a szakácsi.

A harangok az ünnephez híven hirdették: megszületett Jézus, Isten emberré lett fia. Jött s hozott örömet, jóakaratot, békeséget. (Mi, 1956 karácsonya lévén, igazi bé-

Egy régi karácsony emléke

kességet éltünk meg, ellentétben a fővárossal.)

A mindig serénykedő, áldott emlékü nagymamám, Perényiné Baranyai Zsófia elkészítette az úgynevezett házi szaloncukorkát. Vaslábásban kristálycukrot pörkölt, ami középbarna színű, fényes, lepény formájú anyaggá változott (gyermekszemnek milyen csodálatos átalakulás!). Azután téglalapocskákra vágta, majd olcsó, rózsaszín selyempapírba csomagolta.

Fenyőfára nem teltet. Így az udvaron álló „karácsonyfánkról” egy ágat levágtott, s azt helyezte az ünnepi vászonterítős asztalra. Ide kerültek a kis cukorkák.

A házi szaloncukorka, a frissen vágott fenyő gyantás illata, s a szeretet, békeség ünnepe nekem így, amíg élek, egy és oszthatatlan marad.

Annak a karácsonynak az emlékéhez szorosán kötődik az én világlátott, színesen mesélő nagyapám alakja. Négy évet Amerikában, Clevelandben kovácmesterként dolgozott. S ugyanennyit töltött orosz hadifogságban. Még hozzá a messzi Türkméniában. Szinte mindent „megcsinált” a kovácsgáttól „messzibb” szakmákban is a szövőszéktől a szekérig. Nem csoda, hogy úgy megszerették, nem is akarták hazahagyni.

Ezen a régi karácsonyestén is az ő szeretetet, emberséget tükröző beszédein, emlékezesein aludtam el éjfélutján.

dr. Varga Gábor

November 14-én nyílt Lévai Antal hajdúböszörményi fotós tárlata a nyírbátori Csekő kávéházban. Tarczy Péter művészeti író értékelte a kiállított képeket, hozzáértő beleértéssel elemezve a művész munkáit.

A falakon erdélyi felvételek, böszörményi templomok sziluettje, a hortobágyi Kilenclyukú híd köszöntötték a látogatókat.

Ha egyetlen szóval kellene jellemezni az alkotásokat, azt kellene mondanunk: mindegyik darab szép. Szép csupa nagybetűvel, a szó itt nem a köznyelv kissé elkoptatott elismerő kifejezését jelenti, hanem az örök esztétikai értéket, amely végigkísérte és kíséri a művészet történetét.

Természetesen az emberiség múltja és jelene nem mindig tették és teszik lehetővé, hogy csak a szép érvényesüljön az ábrázolásban, hiszen szólni kell a háborúkról, betegségekről, munkanélküliségről is, de a szépre igény van minden érző, értelemmel bíró lénynek, és ez az érték meg kell jelenjen mindennapi életünkben. A szépet persze nem a mi igényeink hozzák létre, ott van objektív értéként egy arányos emberi testben, egy fasorban, egy szál virágban. Természetesen nekünk kell felfognunk ezt a dolgokban rejlő objektivitást.

A kávéházban megrendezett tárlat gyönyörködtette a nézőket, többek között a böszörményi fotókkal. Újra rádöbbenünk arra, amit egyébként szűkebb pátriánkról mindig is tudtunk, hogy Böszörmény szép.

Szívemnek kedves tájakon

Lévai Antal nyírbátori fotókiállítása

Napjainkban a hajdúk városunkban telepítésének 400. évfordulójára készülve sokat beszélünk a lokálpatriotizmusról. A helyszeretetnek sok összet-

százi módon.

A sötét háttérben megjelenő fehér ragyogás az „Isten szeme” című alkotáson a transzcendens iránti titokzatos

Egy kis Hajdúság a Nyírségben (Fotó:Ringer Attila)

vője van, része a Tamási Ároni otthonosságérzés, s ez feltételezi a szűkebb környezet esztétikai megragadását.

A helyi és vendégként itt dolgozó festők sokat tettek a hajdúváros sajátos jegyeinek megmutatásáért, s ehhez a sorozathoz csatlakozik Lévai Antal is a fényképezés sajátos eszközeivel.

A Kálvin téri templomot ábrázoló „Égi fények” című felvétele a maga sejtelmességével, a fény és az árnyék különböző effektusaival a szakrális megjelenítése modern, 21.

és rejtett érdeklődést tükrözi.

A szoborcsoportot hátról bemutató „Jégen táncoló hajdúk” nemcsak villódzó foltjaival, a világítás sajátos tükröződésével ragad meg, hanem az ironikus címadás arra is emlékezteti a helyieket, hogy népiesen szólva, elég sokszor vittek már jégre bennünket.

Közhely, hogy népi táncot csak az tud igazán fotózni, aki maga is táncolt valamikor. Csak aki az előadás közben tudja, érzi, hogy pár másodperc múlva következik a megörökítésre érdemes mozzanat.

Erre a nagyon meghitt kapcsolatra nemcsak a mozgást ábrázoló felvételeknél van szükség, hanem a statikus tárgyak bemutatásakor is. Például a Bocskai István Gimnázium másként szép hajnali fényben, mint délben vagy éppen karácsonyi díszkivilágításkor. Csak ebben az esetben nem az épület, hanem a fény mozog. A fényképezésnek nemcsak a felveendő tárggyal kell bensőséges viszonyban lennie, hanem a fényvel is, amiről ugyan megtanultuk fizikaórán a szükséges ismereteket, a mindennapi életünkben mégis megőrzti titokzatosságát, s változásával az idő tükrözőjévé válik.

Lévai Antal nagy intuícióval és fáradtságot nem ismerő munkával kutatja a fény és valóság összhangzatánát. Így vall erről: „Van olyan sorozatom, amire öt évet vártam, mire minden időjárási feltétel teljesült, és a képek elkészültek. Hó, köd, éjszakai díszkivilágítás együttes jelenlétét és hatásait szerettem volna bemutatni.”

Az épített és természeti környezet szeretete, a tehetség és a szorgalommal párosult művészi alázat adja meg a kiállításnak az értékét, amely december 31-ig látható a nyírbátori Csekő kávéházban. Erdemes érte elzárándokolni a Báthoryak ősi síkhelyére.

De az is elképzelhető, hogy ezt a szép anyagot 2009-ben Hajdúböszörményben is bemutassák.

Csiha László